

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 23To/55/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3119015091
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marián Dunčko
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3119015091.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Dunčka a sudcov JUDr. Ondreja Samaša a JUDr. Beáty Javorkovej na verejnom zasadnutí konanom dňa 09. novembra 2021 prejednal odvolanie obžalovaného

O. G.,

nar. XX.XX.XXXX v R., trvale bytom R., Z. XX, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ilava v inej veci, na verejnom zasadnutí prítomného,

ktoré podal proti rozsudku Okresného súdu Trenčín sp. zn. 3T/108/2019 zo dňa 03.06.2021 a takto jednomyselne

r o z h o d o l :

Podľa § 321 ods. 1 písm. b), d), f) Tr. por. zrušuje sa napadnutý rozsudok v celom rozsahu.

Podľa § 322 ods. 3 Tr. por. sa obžalovaný O. G.

uznáva za vinného, že

v období mesiaca júl 2018 až august 2018 v sektore III., v cele č. XXX v ÚVV a ÚVTOS Ilava, Mierové námestie č. 1, Ilava nútil poškodeného spoluväzňa A. S., aby ho sexuálne uspokojil a to tak, že keď poškodený toto odmietol, páchatel ho stiahol z postele a rukami, násilu a proti vôli poškodeného si pritlačil hlavu poškodeného k svojmu pohlavnému orgánu a vyhrážkami bitky nútil poškodeného, aby ho sexuálne uspokojil, pričom poškodený toto v obave o život a zdravie vykonal,

teda

násilím a hrozbou bezprostredného násillia donútil iného k orálnemu styku a čin spáchal na osobe vo výkone trestu odňatia slobody,

čím spáchal

zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák.

Za to sa odsudzuje

podľa § 200 ods. 2 Tr. zák. s použitím §§ 37 písm. m), 38 ods. 4 a 43 Tr. zák. k ďalšiemu trestu odňatia slobody na 10 (desať) rokov.

Podľa § 48 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. sa obžalovaný zaraďuje na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

o d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom súdu prvého stupňa bol obžalovaný O. G. uznaný vinným zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák., pretože v období mesiaca júl 2018 až august 2018 v sektore III., v cele č. XXX v ÚVV a ÚVTOS Ilava, Mierové námestie č. 1, Ilava nútil poškodeného spoluväzňa A. S., aby ho sexuálne uspokojil a to tak, že keď poškodený toto odmietol, páchatel' ho stiahol z postele a rukami, nasilu a proti vôli poškodeného si pritlačil hlavu poškodeného k svojmu pohlavnému orgánu a vyhrážkami bitky nútil poškodeného, aby ho sexuálne uspokojil, pričom poškodený toto v obave o život a zdravie vykonal, pričom obžalovaný O. G. už bol rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 36T 153/2017 zo dňa 19.01.2018, právoplatným toho istého dňa uznaný vinným zo zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. b) Trestného zákona účinného do 31.07.2019 a iné.

Bol za to odsúdený podľa § 200 ods. 2 Tr. zák. s použitím §§ 37 písm. m) a 38 ods. 2, ods. 5 Tr. zák. k trestu odňatia slobody na 11 rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. zaradený do ústavu pre výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. bol poškodený A. odkázaný s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote obžalovaný odvolanie proti všetkým jeho výrokom, ktoré zahlásil do zápisnice o hlavnom pojednávaní ihneď po jeho vyhlásení. V jeho písomných dôvodoch prostredníctvom obhajcu namietal nesprávnosť výrokov o vine a o treste. Uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku neobsahuje potrebné náležitosti v zmysle § 168 ods. 1 Tr. por., pretože v ňom súd prvého stupňa neuviedol, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, nevyplýva z neho, ako sa vyrovnal s jeho obhajobou a prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov. Taktiež namietal spôsob, akým sa súd prvého stupňa vysporiadal s rozpormi vo výpovediach svedkov ako aj to, že výpovede iných svedkov v jeho prospech (H. P., M. S., A. Z. a O. M.) ponechal bez povšimnutia, čím porušil zásadu voľného hodnotenia dôkazov zakotvenú v ustanovení § 2 ods. 2 Tr. por. a preto zároveň dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Má za to, že výpovede poškodeného A. S. a svedkov M. S., V. A. a O. P. nie sú v usvedčujúcej časti dôveryhodné. Konanie poškodeného hodnotí ako účelové, pretože trestné oznámenie na neho podal len s cieľom dosiahnuť svoje preradenie do Leopoldova. V prípade svedka M. S. poukázal na viaceré rozpory v jeho výpovedi a najmä na samotnú osobu tohto svedka, ktorý požíva povest' intrigána. Taktiež vytýkal súdu prvého stupňa absenciu presného časového vymedzenia páchania skutku, ako aj uvedenia, koľkokrát malo k sexuálnym stykom dochádzať. Napokon uviedol, že záverečná časť skutkovej vety, v ktorej sa uvádza, že už bol právoplatným rozsudkom uznaný vinným zo zločinu, nepatrí do popisu skutku, pretože nejde o okolnosť tvoriacu základnú skutkovú podstatu stíhaného trestného činu a tiež o žiadny kvalifikačný znak kvalifikovanej skutkovej podstaty. Ide iba o okolnosť podstatnú v zmysle § 38 ods. 5 Tr. zák. pri ukladaní trestu, avšak nie o súčasť skutkovej podstaty. Zhrnul, že v prejednávanej veci nie je sporné, že medzi ním a poškodeným došlo niekoľkokrát k orálnemu sexu. Kardinálnou otázkou je ale to, či sa to dialo dobrovoľne, resp. či poškodenému za to dával dohodnutú odmenu vo forme tabaku a kávy alebo to bolo pod hrozbou bezprostredného násillia alebo aj za použitia násillia.

Mal tiež za to, že napadnutý rozsudok bol vydaný aj predčasne, pretože súd prvého stupňa nevykonal dôkazy potrebné na náležité zistenie skutkového stavu. V rámci ďalšieho konania navrhol vykonať nasledovné dôkazy:

- výsluchy svedkov O. T., O. H., O. P., M. N. a L. G.,
- ako listinný dôkaz prečítať list M. S. adresovaný V. A., v ktorom sa S. A. vyhráza,
- vyžiadať z ÚVTOS Ilava kompletnú dokumentáciu k priebehu výkonu trestu odňatia slobody poškodeného A. S. (úplný výpis klienta za rok 2018), ako aj jeho hodnotenie, vrátane kópií všetkých jeho žiadostí o premiestnenie do iného ústavu a k nim prislúchajúcich rozhodnutí ZVJS vrátane ich odôvodnenia,
- vyžiadať záznam z augusta 2018 o výpovedi poškodeného na PBS,
- vyžiadať a oboznámiť kompletný vyšetrovací spis z OR PZ Trenčín, ČVS: ORP-20/1-VYS-TN-2020, a to za účelom objasnenia tvrdení svedka V. A., že bol pred svojím výsluchom ním ovplyvňovaný, a

· vyžiadať trestný spis vrátane vyšetrovacieho spisu z Okresného súdu Trnava sp. zn. 15T/39/2016 za účelom zistenia, kedy a akým spôsobom poškodený sexuálne násilie nahlásil a ako v predmetnom trestnom konaní postupoval a porovnať jeho postup s konaním v tejto trestnej veci.

Navrhol preto, aby odvolací súd z dôvodov podľa § 321 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie podľa § 322 ods. 1 Tr. por.

Na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní zotrval obžalovaný na svojom písomnom návrhu. Zotrval aj na v písomnom odvolaní uvedených návrhoch na doplnenie dokazovania, pričom dodal, že výpovede svedkov voči nemu považuje za účelové. Poškodenému pomáhal a nerozumie ich výpovediam. Myslí si, že to súvisí s tým, že bol solventný a poškodený to len chcel využiť.

Prítomná prokurátorka krajskej prokuratúry sa na verejnom zasadnutí k obžalovaným navrhnutému doplneniu dokazovania vyjadrila tak, že jeho návrhy považuje za nadbytočné, nakoľko je toho názoru, že tieto dôkazy neprispievajú k ďalšiemu objasneniu veci. V konečnom návrhu ďalej uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za správny a zákonný a je toho názoru, že súd prvého stupňa sa vysporiadal so všetkými námietkami obžalovaného už v rámci dokazovania, resp. v odôvodnení napadnutého rozsudku. Navrhla, aby odvolací súd odvolanie obžalovaného zamietol ako nedôvodné podľa § 319 Tr. por.

Poškodený sa na verejnom zasadnutí k navrhnutému doplneniu dokazovania zo strany obžalovaného vyjadril tak, že nenavrhuje vykonať navrhované dôkazy. V konečnom návrhu navrhol odvolanie obžalovaného zamietnuť ako nedôvodné podľa § 319 Tr. por.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací podľa § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť všetkých napadnutých výrokov rozsudku, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa trpí vadami v zmysle § 321 ods. 1 písm. b), d), f) Tr. por., keď odvolanie obžalovaného:

· je čiastočne dôvodné voči výroku o vine pokiaľ ide o to, že záverečná časť skutkovej vety v napadnutom rozsudku, v ktorej sa uvádza, že už bol právoplatne uznaný vinným zo zločinu, nepatrí do popisu skutku,
· je čiastočne dôvodné aj voči výroku o treste pre porušenie ustanovenia Trestného zákona, avšak z iných ako ním uvádzaných dôvodov,
ako aj to, že výrok o uplatnenom nároku poškodeného na náhradu škody nie je správny.

Odvolací súd tiež zistil, že nové rozhodnutie vo veci bolo možné urobiť na podklade skutkového stavu, ktorý bol v napadnutom rozsudku inak správne zistený, a preto v súlade s ustanovením § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol vo veci sám týmto rozsudkom.

Ďalej odvolací súd konštatuje, že sa prejednávanou vecou už zaoberal, keď uznesením sp. zn. 23To/110/2020 zo dňa 16.12.2020 zrušil z dôvodov podľa § 321 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. skorší oslobodzujúci rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. mu vec vrátil, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Odvolací súd takto rozhodol preto, lebo zistil v postupe súdu prvého stupňa nejasnosti a neúplnosti skutkových zistení, pretože súd prvého stupňa sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre svoje rozhodnutie, pričom skutkové zistenia súdu prvého stupňa zatiaľ nepovažoval za správne a úplné, keď po vykonaní ďalších dôkazov by mohlo dôjsť k zásadnej zmene skutkových zistení a tým k zmene samého rozhodnutia súdu prvého stupňa. Inak povedané - odvolací súd mal za to, že skutkové zistenia súdu prvého stupňa boli pre oslobodenie obžalovaného spod obžaloby z dôvodu podľa § 285 písm. a) Tr. por. (že nebolo preukázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný) predčasné. Odvolací súd tiež konštatoval, že súd prvého stupňa bez dostatočného odôvodnenia preferoval dôkazy svedčiace v prospech obžalovaného a nevenoval sa naopak dôkazom, ktoré ho usvedčujú zo spáchania stíhaného skutku, hoci tieto dôkazy potvrdzujú verziu poškodeného a javili sa byť dostatočne vierohodné, pričom nové rozhodnutie vo veci nemohol urobiť na podklade skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa. Po vrátení veci malo byť úlohou súdu prvého stupňa vec znovu prejednať so zameraním sa na odstránenie vyššie uvedených pochybení. Súdu prvého stupňa mal doplniť dokazovanie vyžiadanim si správ z ÚVTOS na preukázanie toho, že poškodený sa mal sebapoškodzovať. Rovnako si mal vyžiadať podrobnú správu o pobyte obžalovaného v ústavoch ZVJS. Rovnako si mal vyžiadať ešte aj hodnotenia na obžalovaného z ÚVTOS s poukazom na trestnú činnosť aktuálne mu za vinu kladenú. Súdu prvého stupňa bol povinný vykonať prípadne aj ďalšie dôkazy potrebné pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie vo veci. Až následne mal súd prvého stupňa vo

veci rozhodnúť na základe posúdenia všetkých vo veci vykonaných dôkazov v súlade s ustanovením § 2 ods. 12 Tr. por. Odvolací súd na tomto mieste konštatuje, že súd prvého stupňa splnil tieto jeho pokyny a vyžiadal si potrebné správy, ktorých zabezpečenie a oboznámenie mu nariadil.

*** K procesnému postupu ***

K vytýkaným procesným chybám v odvolaní obžalovaného uvádza senát odvolacieho súdu nasledovne. Nie je vôbec porušením práva obžalovaného na spravodlivý súdny proces, ak súd na hlavnom pojednávaní nevykoná všetky ním navrhované dôkazy. Aj odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa, ktorý na hlavnom pojednávaní ako nadbytočné odmietol návrhy obžalovaného zo dňa 17.03.2021 (viď č.l. 340) na doplnenie dokazovania vypočutím svedkov O. H., O. P. a M. N., ako aj vyžiadanim si kompletnej dokumentácie k priebehu výkonu trestu odňatia slobody u poškodeného A. S. za rok 2018 a kópií všetkých jeho žiadostí o premiestnenie do iného ústavu na výkon trestu a k nim prislúchajúcich rozhodnutí ZVJS vrátane ich odôvodnení.

Je síce pravdou, že súd prvého stupňa v písomnom odôvodnení napadnutého rozsudku výslovne neuviedol dôvody, pre ktoré nevyhovelo týmto návrhom obžalovaného na vykonanie ďalších dôkazov (§ 168 ods. 1 Tr. por.), avšak odvolací súd mal za to, že za situácie, že obžalovaný bol na hlavnom pojednávaní prítomný pri vyhlásení uznesenia súdu prvého stupňa podľa § 272 ods. 3 Tr. por., že tieto jeho návrhy odmieta ako nadbytočné, nie je pre takéto pochybenie súdu prvého stupňa nutné napadnutý rozsudok zrušiť podľa § 321 ods. 1 písm. b) Tr. por. (na zrušenie rozsudku z tohto dôvodu ale existoval iný dôvod - viď nižšie).

K tomu odvolací súd dodáva, že navyše je potrebné k týmto návrhom uviesť aj to, že zo zabezpečených listinných dôkazov z ÚVTOS Ilava vyplýva, že navrhovaní svedkovia odsúdení O. H. a M. N. neboli v rozhodnej dobe v priamom kontakte so zainteresovanými osobami, resp. M. N. nebol umiestnený na čele č. XXX, ako bol odôvodnený návrh obžalovaného na ich vypočutie (aj v spojitosti so skorším návrhom na vypočutie svedka M. N. zo dňa 06.11.2019 na č.l. 174). Z týchto listinných dôkazov totiž vyplýva, že odsúdený M. N. bol v období od 14.02.2018 do 26.04.2019 umiestnený na cele č. XXX, na ktorej cele sa od 15.10.2019 nachádzal aj odsúdený O. H..

K návrhu obžalovaného na vypočutie svedka O. P. odvolací súd dodáva, že jeho výsluch bol na hlavnom pojednávaní vykonaný prečítaním jeho výpovede z prípravného konania, k zákonnosti a správnosti ktorého procesného postupu súdu prvého stupňa sa už odvolací súd vyjadril vo svojom uznesení sp. zn. 23To/110/2020 zo dňa 16.12.2020 a na tieto svoje „úvahy“ na tomto mieste v celom rozsahu len odkazuje so zvýraznením toho, že išlo o „dôkaz ako každý iný“ a na tejto výpovedi nebolo výlučne alebo v rozhodujúcej miere založené uznanie viny obžalovaného (inak povedané - bez neho by k uznaniu viny nedošlo).

Napokon pokiaľ ide o navrhované dokazovanie k priebehu výkonu trestu odňatia slobody u poškodeného A. S. za rok 2018, k tomu odvolací súd dodáva, že z jeho výpovede, ako aj z ďalších vykonaných dôkazov bolo dostatočne zrejmé, že viackrát žiadal o premiestnenie do iného ústavu, pričom až po spáchaní skutku bol premiestnený do ÚVTOS Leopoldov. Uvedenú skutočnosť preto nebolo potrebné ďalej dokazovať a vo veci konajúce súdy pri svojom rozhodovaní vychádzali aj z tejto skutočnosti.

Rovnako sa odvolací súd nestotožnil s totožnými, resp. ďalšími návrhy obžalovaného, ktoré boli obsahom písomných dôvodov jeho odvolania (pozri vyššie). Preto odvolací súd na verejnom zasadnutí zamietol všetky návrhy obžalovaného na doplnenie dokazovania, pretože ich vykonanie by bolo rovnako nadbytočné z hľadiska dole uvedeného záveru o dostatku zákonným spôsobom získaných a na hlavnom pojednávaní vykonaných dôkazov potrebných pre meritórne rozhodnutie o vine obžalovaného. Prevažnú väčšinu týchto dôkazov obžalovaný v doterajšom priebehu trestného konania ani nenavrhol vykonať, resp. ich navrhol vykonať až po vyhlásení napadnutého rozsudku.

*** K výroku o vine ***

V rámci svojej prieskumnej povinnosti odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa sa dostatočne vysporiadal s obranou obžalovaného a napadnutý rozsudok je správny a zákonný, keď vykonané dôkazy sú vo vzájomnej zhode a svedčia o vine obžalovaného bez najmenších pochybností. Súd prvého stupňa

vykonan na hlavnom pojednávaní všetky potrebné dôkazy, ktoré následne správne vyhodnotil v súlade s ustanovením § 2 ods. 12 Tr. por. tak, že skutok uvedený v obžalobe v časti „v období mesiaca júl 2018 až august 2018 v sektore III., v cele č. XXX v ÚVV a ÚVTOS Ilava, Mierové námestie č. 1, Ilava nútil poškodeného spoluväzňa A. S., aby ho sexuálne uspokojil a to tak, že keď poškodený toto odmietol, páchatel' ho stiahol z postele a rukami, nasilu a proti vôli poškodeného si pritlačil hlavu poškodeného k svojmu pohlavnému orgánu a vyhrážkami bitky nútil poškodeného, aby ho sexuálne uspokojil, pričom poškodený toto v obave o život a zdravie vykonal“ sa stal a že ho spáchal obžalovaný. Svoje rozhodnutie súd prvého stupňa taktiež náležitým spôsobom a presvedčivo odôvodnil. S jeho úvahami sa odvolací súd v plnej miere stotožňuje a považuje ich za správne.

Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku podrobne rozviedol dôkazy, ktoré usvedčujú obžalovaného zo spáchania skutku (v jeho časti uvedenej vyššie), pričom jeho správne skutkové a právne závery vo vzťahu k uznanej vine (v časti uvedenej vyššie) majú dostatočný skutkový základ v riadne vykonanom dokazovaní.

Obžalovaný je priamo usvedčovaný výpoveďami poškodeného A. S. a svedkov M. S., V. A., O. P. a O. M., ako aj listinnými dôkazmi tak, ako na ne podrobne poukázal súd prvého stupňa, o vierohodnosti ktorých dôkazov nemal pochybnosti ani odvolací súd.

Objektom zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 Tr. zák. je právo kohokoľvek (muža i ženy) slobodne rozhodovať o svojom pohlavnom živote. Ide o iné sexuálne praktiky ako súlož. Za násillie v zmysle § 200 ods. 1 Tr. zák. treba považovať použitie fyzickej sily zo strany páchatel'a za účelom prekonania alebo zamedzenia vážne mieneného odporu iného a dosiahnutia napr. orálneho styku proti vôli iného. Podstatnou otázkou v konaní pritom bolo zodpovedanie tej otázky, či sa poškodený dobrovoľne mohol rozhodovať o svojom pohlavnom živote pri sexuálnom styku s obžalovaným.

Obžalovaný v prvom rade priznal orálny sex s poškodeným, resp. že ho poškodený uspokojoval orálne asi trikrát v júli 2018, pričom toto sa dialo na báze dobrovoľnosti, bez použitia násillia či hrozby bezprostredného násillia a z podnetu poškodeného, ktorého za to aj na jeho požiadanie odmenil. Priznal tiež to, že poškodeného fyzicky napádal, i keď na to uvádzal iné dôvody. Obžalovaný vedel aj o tom, že poškodený žil homosexuálnym životom, resp. že ho sexuálne zneužívali v ÚVTOS Leopoldov.

Tu je potrebné zdôrazniť zistenia, že obžalovaný trpí záchvatmi zlosti a agresívne správanie je mu vlastné, o čom poškodený vedel a aj preto sa ho bál, čo potvrdili viacerí vypočutí svedkovia (napr. V. A.). Navyiac sa poškodený bál obžalovaného aj preto, lebo bol väčší a silnejší ako on. Agresivitu obžalovaného preukazuje napokon aj oboznámená správa z ÚVTOS Ilava, ktorá potvrdzuje presťahovanie obžalovaného z cely č. XXX (udialo sa to dňa 03.08.2018) pre jeho správanie a verbálne napádanie spolubývajúcich na tejto cele. Z tejto správy jej taktiež zistiteľné, že obžalovaný bol po svojom presťahovaní na inú celu účastníkom fyzického konfliktu s iným odsúdeným, ktorý sa stal dňa 14.12.2018 a pre ktorý bol disciplinárne potrestaný. Navyiac z posledného oboznámeného hodnotenia z ÚVTOS Ilava na obžalovaného vyplýva, že jeho správanie a vystupovanie nebolo vždy na požadovanej úrovni, pričom v kolektíve odsúdených boli u neho zaznamenané aj konfliktné situácie. Teda obžalovaný patril a aj patrí medzi „problémových odsúdených“. Ku dňu 03.02.2021, kedy bolo hodnotenie vypracované, bol obžalovaný až 11-krát disciplinárne potrestaný (pritom ešte ku dňu 13.05.2019 bol „len“ 4-krát disciplinárne potrestaný).

Nemožno opomenúť ani výsledky psychologického vyšetrenia obžalovaného, ktoré potvrdzujú jeho pudovú osobnosť, emočne labilnú a aj impulzívnu, so sklonom k páchaniu trestnej činnosti a narúšaniu práv druhých, čo ostatne potvrdzuje skutočnosť, že doposiaľ bol už 24-krát súdne trestaný. Tiež je potrebné uviesť aj na to, že obžalovaný už v minulosti proti inému použil násillie alebo hrozbu bezprostredného násillia (v úmysle zmocniť sa cudzej veci), keď bol rozhodnutím Okresného súdu Žilina sp. zn. 1T/106/98 zo dňa 16.04.1998 uznaný vinným pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. účinného do 01.01.2006. Teda ani násillné konanie nie je obžalovanému cudzie.

Obžalovaný však preukázateľne klamal, ak uvádzal, že to bol poškodený, ktorý bol umiestnený na celu č. 122 až po tom, čo bol prehovorený poškodeným a svedkom O. T., že ho následne môže orálne uspokojovať (naviac v dôvodoch odvolania naopak obžalovaný uviedol, že prišiel na celu č. 122 v polovici júna 2018). Výpoveď poškodeného, svedka O. M. a listinné dôkazy (č.l. 299-308) ale preukazujú, že

poškodený sa na cele č. 122 nachádzal predtým, ako bol na túto celu dňa 17.04.2018 premiestnený obžalovaný. Ak obžalovaný klamal o tak podstatnej okolnosti, že sa mu mal poškodený ponúkať na vykonávanie orálneho styku ešte predtým, ako mali byť spolu umiestnení na jednu celu, je tak výrazne spochybnená jeho výpoveď ako celok.

Napokon obžalovaný na verejnom zasadnutí uviedol aj to, že si myslí, že poškodený chcel využiť to, že bol solventný. K tejto jeho obrane však odvolací súd uvádza, že takéto konanie poškodeného by bolo nelogické, pretože by „oznámením“ trestnej činnosti sám „ukončil“ výhody vyplývajúce práve zo solventnosti obžalovaného.

Priamym dôkazom o vine obžalovaného za skutok kladený mu za vinu obžalobou je svedecká výpoveď poškodeného A. S.. Ten zrozumiteľným a logickým spôsobom vysvetlil aj to, prečo stíhaný skutok nahlásil neskôr. Bolo to preto, že sa obžalovaného bál, pričom obžalovaného stretával po určitý čas na vychádzkach aj po tom, ako bol tento premiestnený na inú celu (viď jeho trestné oznámenie a tiež výpoveď svedka V. A.). Aj odvolací súd mal za preukázané, že poškodený sa sebapoškodzoval v skoršom období, ako sa stal tento skutok (25.01.2018, 07.03.2018 a 17.03.2018 - č.l. 297-301). Podstatné je aj tvrdenie poškodeného, že až príchodom obžalovaného na celu č. XXX začal mať problémy. Poškodený podrobne popísal, že obžalovaného orálne uspokojoval asi 10-krát v júli 2018 až do premiestnenia obžalovaného na inú celu (dňa 03.08.2018) nie dobrovoľne, ale násilím a hrozbou bezprostredného násillia. Konkrétne ho obžalovaný škrtil alebo fackal, chytil ho zozadu za krk a držal mu hlavu dole, keď mu to robil, vyhrážal sa mu, že ho zbije alebo zabije, ak to neurobí, alebo že to nebude mať ľahké na cele. Uviedol aj to, že obžalovaný, ktorý spával na posteli pod ním, ho nasilu dával z postele dole. Poškodený bol na tom v inkriminovanom období psychicky zle a podľa vlastných slov to „nezvládal“, ale po určitom čase sa rozhodol vec nahlásiť pedagógovi a obžalovaný bol následne premiestnený na inú celu.

Svedok M. S. potvrdil túto výpoveď poškodeného. Uviedol, že poškodený sa mu o správaní obžalovaného zdôveril a bol aj priamym svedkom násillia obžalovaného - agresie a vyhrážok zabitím voči poškodenému. Tento svedok vypovedal vo veci od jej počiatku konzistentne, pričom odvolací súd pri hodnotení jeho osoby ani teraz nedospel k záveru, že by išlo o svedka zaujatého vo vzťahu k obžalovanému, alebo že by jeho výpoveď bola nevierohodná. Z pohľadu jeho výpovede je potrebné uviesť aj to, že svedok sa vyjadril tak, že obžalovaný sa mal snažiť ovplyvňovať jeho výpoveď v konaní tým, že mu niečo odkázal, na čo reagoval tak, že mu napísal list, ktorý bol na hlavnom pojednávaní oboznámený (č.l. 181).

Verziu obžalovaného o tom, že orálny sex mali z podnetu poškodeného, ktorý za ním vždy prišiel, vylučuje jednak výpoveď poškodeného, ale aj výpoveď svedka V. A., ktorý jedenkrát videl, že obžalovaný volal poškodeného po tom, ako si dal deku okolo postele a ťahal ho za ruku zdola na jeho posteľ. Poškodený sa mu zdôveril, že ho obžalovaný nútil, aby mu „vyfajčil“ a že on to nechcel. Aj on potvrdil, že poškodený sa obžalovaného bál a videl aj to, že obžalovaný na poškodeného použil násillie, čo mu hovoril aj sám poškodený.

Svedok O. P. bol tiež priamym svedkom toho, ako si obžalovaný násillím a aj hrozbou bezprostredného násillia vynucoval orálny sex od poškodeného.

Agresívne správanie obžalovaného na cele potvrdil napokon aj svedok O. M., ktorý vypovedal, že obžalovaný ho aj udieral a mal pocit, že poškodený mal „akoby“ strach.

Výpovede ostatných svedkov odvolací súd vyhodnotil tak, že nevyučovali spáchanie skutku obžalovaným v rozsahu ustálenom súdom prvého stupňa, keď navyše ani neznižovali v podstatnej miere vierohodnosť usvedčujúcich dôkazov voči obžalovanému. Ak by malo byť motívom konania poškodeného len premiestnenie do iného ústavu, nemožno potom rozumne vysvetliť, že obžalovaného usvedčujú zo spáchania stíhaného zločinu aj svedkovia M. S., V. A., O. P. a O. M.. Aj podľa názoru odvolacieho súdu bolo preto dostatočne a bez tých najmenších pochybností preukázané, že obžalovaný násillím a hrozbou bezprostredného násillia donútil poškodeného A. S. k orálnemu styku, pričom tento čin spáchal na ňom ako na osobe vo výkone trestu odňatia slobody. Tým obžalovaný naplnil všetky znaky skutkovej podstaty zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák., vrátane jeho objektívnej stránky.

Odvolací súd však tiež zistil aj to, že zvyšná záverečná časť výroku o vine, resp. skutkovej vety v napadnutom rozsudku v časti „pričom obžalovaný O. G. už bol rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 36T 153/2017 zo dňa 19.01.2018, právoplatným toho istého dňa uznaný vinným zo zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. b) Trestného zákona účinného do 31.07.2019 a iné“ už je nadbytočná.

Zo stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. júna 2019, Tpj 26/2019, na zjednotenie výkladu a aplikácie ustanovení § 163 ods. 3 a § 165 ods. 1 Tr. por. (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2019) vyplýva, že skutočnosti bez kvalifikačnej relevancie, vyvolávajúce použitie ustanovenia všeobecnej časti Tr. zák., ktoré len upravuje hranice trestnej sadzby priradenej ku kvalifikačne použitému ustanoveniu osobitnej časti Tr. zák. (napr. aj ustanovenie § 38 ods. 5), nie sú súčasťou skutkovej vety výroku odsudzujúceho rozsudku. Dotknuté ustanovenia sa naopak uvádzajú (označujú) vo výroku o treste v zmysle § 165 ods. 1 Tr. por. („s uvedením zákonných ustanovení, podľa ktorých bol trest uložený“).

Na konci skutkovej vety napadnutého rozsudku preto súd prvého stupňa nadbytočne prevzal z obžaloby aj konštatáciu týkajúcu sa skoršieho odsúdenia obžalovaného pre zločin, ktoré súviselo s následnou aplikáciou § 38 ods. 5 Tr. zák. vo výroku o treste. Toto pochybenie odvolací súd napravil sám tak, že rozhodol o vine obžalovaného len na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti tohto rozsudku.

*** K výroku o treste ***

Z pohľadu vyššie uvedených úvah ohľadom konštatácie týkajúcej sa skoršieho odsúdenia obžalovaného pre iný zločin, ktoré sa týkajú aj výroku o treste v napadnutom rozsudku, odvolací súd zároveň dodáva nasledovné.

Je síce pravdou, že obžalovaný bol pred spáchaním skutku rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 36T/153/2017 zo dňa 19.01.2018 uznaný vinným aj z pokračovacieho zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. e) Tr. zák., avšak po novele Trestného zákona s účinnosťou od 01.08.2019 na základe zákona č. 214/2019 (v prospech obžalovaného) by išlo už len o pokračovací prečin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), b), ods. 2 písm. b) Tr. zák.

Podľa § 2 ods. 1 Tr. zák. trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatela priaznivejší.

Medzi základné zásady ukladania sankcií (trestov) patrí aj ustanovenie § 38 ods. 5 Tr. zák., podľa ktorého pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu; v takom prípade sa ustanovenie odseku 4 nepoužije.

Odvolací súd vyslovuje právny názor, že napriek tomu, že odsúdenie obžalovaného za zločin nadobudlo právoplatnosť pred spomenutou novelou Trestného zákona, táto skutočnosť neznamena „automaticky“ povinnosť súdu ukladajúceho obžalovanému neskoršie trest pre ďalší jeho zločin aplikovať ustanovenie § 38 ods. 5 Tr. zák., pretože aj v takom prípade je potrebné zohľadniť, či nedošlo k zmene Trestného zákona v prospech obžalovaného. Tak tomu bolo aj v prejednávanej veci, keď pri aplikácii vyššie citovaných ustanovení Trestného zákona nie je možné pri rozhodovaní o treste prihliadať na toto skoršie odsúdenie obžalovaného ako na odsúdenie pre zločin, a tým zvyšovať dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu (zo 7 rokov na 11 rokov).

Ďalej odvolací súd konštatuje, že u obžalovaného zistil v zhode so záverom súdu prvého stupňa jednu priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Tr. zák., t.j. že už bol za trestné činy v minulosti odsúdený, pričom na prevažnú väčšinu týchto jeho odsúdení je možné prihliadať.

Základná trestná sadzba trestu odňatia slobody v prípade stíhaného zločinu bola 7 až 15 rokov (§ 200 ods. 2 Tr. zák.), pričom po úprave v zmysle § 38 ods. 4 Tr. zák. sa trestná sadzba „upravila“ na 9 rokov

a 8 mesiacov až 15 rokov, ktorý trest uložený v tejto sadzbe je zo zákona nepodmienečný (§§ 34 ods. 6, 49 ods. 1 a 51 ods. 1 Tr. zák.).

Odvolačný súd zároveň zistil, že obžalovanému je potrebné trest odňatia slobody uložiť ako ďalší trest podľa § 43 Tr. zák., pretože obžalovaný bol odsúdený za trestný čin, ktorý spáchal predtým, než bol trest uložený skorším rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 36T/153/2017 zo dňa 19.01.2018 vykonaný, a ukladal mu trest rovnakého druhu.

Odvolačný súd preto s prihliadnutím najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúcu okolnosť a na osobu obžalovaného, jeho pomery a možnosti jeho nápravy tomuto uložil ďalší trest odňatia slobody na 10 rokov nepodmienečne, ktorá výmera zohľadňuje aj zásadu ukladania ďalšieho trestu, podľa ktorej nesmie tento trest spolu s doteraz nevykonanou časťou trestu uloženého skorším rozsudkom prevyšovať najvyššiu výmeru dovolenú týmto zákonom pre tento druh trestu, t.j. dobu dvadsiatich piatich rokov.

Takýto trest považoval odvolací súd vzhľadom aj na okolnosti spáchaného zločinu za primeraný, zákonný, spravodlivý a navyiac schopný splniť i svoj účel v zmysle § 34 ods. 1 Tr. zák. Len trest odňatia slobody v takejto výmere zabezpečí ochranu spoločnosti tým, že mu predovšetkým zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti (prvok represie) a súčasne ďalších potencionálnych páchatelov odradí od páchania trestných činov (prvok generálnej prevencie). Zároveň takýto trest vyjadruje aj jeho morálne odsúdenie spoločnosťou. Treba zdôrazniť, že u obžalovaného „vystupuje“ do popredia prvok represie vzhľadom k jeho doterajšej súdnej trestnosti, keď obžalovaný prevažnú časť svojho dospelého života strávil vo výkone trestu odňatia slobody, pričom v tomto konkrétnom prípade sa nešťítal spáchať trestnú činnosť dokonca vo výkone trestu odňatia slobody. Možnosti nápravy obžalovaného a jeho schopnosť viesť na slobode riadny život považuje odvolací súd prakticky za veľmi sťažené.

Zaradenie obžalovaného na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, ako tak rozhodol už aj súd prvého stupňa, je dané tým, že pred spáchaním trestného činu už bol obžalovaný vo výkone trestu odňatia slobody pre úmyselný trestný čin. Iné zaradenie obžalovaného na výkon trestu odňatia slobody sa odvolaciemu súdu nejavilo ako dôvodné (§ 48 ods. 4 Tr. zák.).

*** K výroku o náhrade škody ***

Napokon vo vzťahu k výroku napadnutého rozsudku o odkázaní poškodeného A. S. s nárokom na náhradu škody na civilný proces podľa § 288 ods. 1 Tr. por. odvolací súd zistil, že tento výrok nie je správny.

Podľa § 46 ods. 3 Tr. por. poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu; návrh musí poškodený uplatniť najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z návrhu musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje.

Trestný poriadok upravuje niekoľko podmienok, ktoré musia byť splnené, aby mohol súd rozhodnúť o nároku poškodeného v adhéznom konaní. V prvom rade musí poškodený svoj nárok uplatniť, pretože súd nikdy o jeho návrhu nerozhoduje z úradnej povinnosti. Tento nárok musí poškodený uplatniť riadne a včas. Riadne uplatnený nárok znamená, že musia byť zrejmé dôvody a výška uplatneného nároku, t.j. aspoň konkrétna minimálna, ktorú možno ďalej upresňovať až do doby, než sa súd odoberie na záverečnú poradu. Za včas uplatnený nárok sa považuje taký nárok, ktorý poškodený uplatní najneskôr do skončenia vyšetrovania. Zo súdnej praxe pritom vyplýva, že ak poškodený neuplatní svoj nárok riadne a včas, súd o jeho nároku vo výroku svojho rozhodnutia ani len nerozhoduje (primerane porovnaj R 48/1962).

V prejednávanej veci si poškodený A. S. síce uplatnil v prípravnom konaní do skončenia vyšetrovania voči obžalovanému nárok na náhradu škody, avšak tento svoj nárok nevyčíslil ani minimálnou sumou. Vyčíslil ho totiž až po podaní obžaloby, ako to vyplýva z jeho podania doručeného súdu prvého stupňa dňa 07.01.2020 (č.l. 205). Nárok na náhradu škody voči obžalovanému teda poškodený neuplatnil

riadne. Len záverom ešte odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že skorší oslobodzujúci rozsudok súdu prvého stupňa ani neobsahoval žiaden výrok o náhrade škody (§ 288 ods. 3 Tr. por.).

Z takto rozvedených dôvodov preto odvolací súd podľa § 321 ods. 1 písm. b), d), f) Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a pri splnení zákonných podmienok uvedených v § 322 ods. 3 Tr. por. sám rozhodol týmto rozsudkom o vine obžalovaného za ten istý trestný čin s „úpravou“ skutkovej vety oproti podanej obžalobe i rozhodnutiu súdu prvého stupňa a uložil mu miernejší trest bez aplikácie ustanovenia § 38 ods. 5 Tr. zák. a zároveň vôbec nerozhodol o nároku poškodeného na náhradu škody voči obžalovanému.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.